

Pričakovanja delavcev Gashijevih podjetij na Notranjskem glede plačevanja prispevkov za socialno varnost

Najprej mora biti vse poplačano

Devetindvajset delavcev Gashijevih podjetij, ki so delali za podružnico Gozdnega gospodarstva Postojna Marof Trade v Starem trgu pri Ložu, ne dela že več kot 14 dni. Kot smo pisali v Delavski enotnosti prejšnji teden, je sodu izbilo dno spoznanje, da jim delodajalec poleg drugih tegob in nepravilnosti ne plačuje redno in polno prispevkov za socialno varnost. Ko smo se z njimi pogovarjali prejšnji četrtek, so dejali, da se bodo vrnili na delo, ko jim delodajalec zagotovi, da so prispevki plačani. Še raje pa bi si delo poiskali drugje.

Da jim delodajalec ne plačuje prispevkov, so mnogi med njimi vedeli že pred časom, a so delali v upanju, da se bo to uredilo. Sodu pa je izbilo dno »vse slabše obnašanje neposredno nadrejenega v podjetju, kjer smo delali«, so povedali na začetku našega pogovora v eni izmed sob stanovanjske hiše, v kateri že leta živijo. Obnašanje njihovega delovodje je postajalo v zadnjem času vse bolj »vandalsko«. »Če smo želeli iti domov, če nismo hoteli podaljšati delovnega dne ali priti ob vikendih ali praznikih, nam je grozil, da gremo ven iz podjetja.« so dejali. Kdor je ostal »zunaj ograje«, je ostal brez zadnje plače. To, da so morali delati iz dneva v dan brez odmora, bolniške, plačanega dopusta, regresa in nadur, »saj smo prišli delat«, jih ni prizadelo toliko kot spoznanje, da nimajo plačanih prispevkov za pokojnino. Ko so zadnjič vprašali, kaj je s prispevki, jih je delovodja poslal domov. Nato so s pomočjo policije, kjer so prijavili delodajalca, dobili stik z ZSSS in v dveh dneh je do njih prišel **Bojan Kramar**, sekretar ZSSS Notranjske in Primorske. On je stopil v stik z delodajalcem in skušal priti do dogovora, ki bo zadovoljil obe strani. Ker pa se delodajalec ni želel zavezati, da stavekajočih delavcev ne bo razporejal drugod po Sloveniji, so se odločili stavko nadaljevati.

Plače za skoraj vsakodnevno 12-urno izdelovanje opažnih plošč so dobivali na roke, od 2,85 do 3,10 na uro; nadur, nočnega dela in dela na praznike ne poznajo, prav tako jim delodajalec ne plačuje dopusta ali bolniške odsotnosti, čeprav so številni med njimi utrpeli poškodbe pri delu in so v nekem obdobju plačevali posebno poškodbeno zavarovanje. Običajno naredijo prek 250 ur na mesec, neredko prek 300, evidenco vodi vsak sam. »Za dvojne ure dobivamo toliko kot drugi za običajne ure, pa še od tega nam ni mogel plačevati prispevkov«, so zatrjili. Prvo plačilno listo so dobili za zadnji mesec, prej tega dokumenta niso poznali, plače so dobivali na

Delavce iz Loža, ki so delali za Gashija in od delodajalca zahtevali plačilo prispevkov za socialno varnost, je sekretar ZSSS Notranjske in Primorske Bojan Kramar včlanil v Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije. Slikali smo se na polju ob vasi, ker niso želeli v slabo voljo ali na slab glas spravljati človeka, pri katerem bivajo.

roko, številne dokumente pa so podpisovali za strojem. Normo jim diktira tempo podjetja Marof, odločitev o njenem izpolnjevanju je nejasna in svojevoljna. Delovne opreme niso navajeni,

nekateri med njimi so imeli z drugimi delodajalci dosti boljše izkušnje.

Njihovemu kolegu, ki je izgubil delo, ker je majske praznike želel preživeti doma, je postojnski

Delo inšpektorata

Po pogovoru z delavci smo na inšpektorat za delo poslali več vprašanj glede njihovega dela v Gashijevih podjetjih in podjetju Marof Trade v zadnjih treh letih. Inšpektorat nam je odgovoril, da nima vpogleda v sorodstvena razmerja zastopnikov in družbenikov, zaradi česar so nam odgovorili le o svojih aktivnostih glede podjetij Hysen Gashi, s. p., Gashi Hysen, d. o. o., in Gozdno gospodarstvo Postojna, PE Marfo Trade, d. o. o. Hkrati so nas tudi opozorili, da ne vodijo evidenc po vsebini prejetih vlog, zaradi česar »konkretnega podatka v zvezi s številom prejetih prijav glede na vsebino« ne morejo podati. Pri Gashijevem podjetju s. p. so od leta 2007 do 31. maja letos opravili 28 nadzorov na področju delovnih razmerij; ugotovili so pet kršitev in izdali štiri ukrepe (tri v prekrškovnem postopku in prepovedna odločba), eden od postopkov je še v teku; kršitve se nanašajo na opravljanje dela v nasprotju z izdanim delovnim dovoljenjem in izplačilo plače. Na področju varnosti in zdravja pri delu so v istem času opravili 16 inšpekcijskih nadzorov in ugotovili osem kršitev (glede ustreznosti ocenjevanja ocene tveganja, izvajanja zdravstvenih pregledov, obveščanja glede nevarnosti pri delu in kolektivnih nevarnosti, praktičnega usposabljanja delavcev, glede dejanskega stanja v času pregleda in začasnih delovnih mest na prostem), zaradi katerih so izdali deset ukrepov; izdali so pet ureditvenih odločb in pet odločb o prekršku. Zoper delodajalca Gashi Hysen d. o. o. od leta 2007 do 31. maja letos niso uvedli inšpekcijskega postopka, so nam odgovorili na inšpektoratu.

Podjetje Marof Trade, za katero delajo delavci zgoraj omenjenih Gashijevih podjetij, so na področju delovnih razmerij opravili tri inšpekcijske nadzore, v katerih so ugotovili sedem kršitev (opravljanje dela v nasprotju z izdanim delovnim dovoljenjem) in izdali sedem odločb o prekršku. Glede varnosti in zdravja pri delu pa so v teh slabih treh letih in pol opravili devet nadzorov, ugotovili šest različnih kršitev (obveščanje delavcev drugega izvajalca, izvajanje preiskav svetlobnih razmer, dokumentiranje izvedenih pregledov in preizkusov, sanitarni prostori) in izdali tri ukrepe, eno opozorilo, eno odločbo o prekršku in eno ureditveno odločbo.

Policija pridržala tri osebe

Sredi prejšnjega tedna je policija zaradi suma storitve več kaznivih dejanj po 196. in 249. členu kazenskega zakonika pridržala tri osebe, povezane z nepravilnostmi v Gashijevih podjetjih; 196. člen kazenskega zakonika zaradi kršitev temeljnih pravic delavcev (po predpisih o sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in o prenehanju delovnega razmerja, plači in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, delovnem času, odmoru, počitku, letnem dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, varstvu delavcev zaradi nosečnosti in starševstva, varstva starejših delavcev, prepovedi nadurnega ali nočnega dela ali plačilu predpisanih prispevkov) predpisuje denarno kazen ali zapor od enega do treh let zopora; 249. člen kazenskega zakonika pa zaradi davčne zatajitve (če se sam ali kdo drug popolnoma ali deloma izogne plačilu davkov, prispevkov ali drugih predpisanih obveznosti ali neupravičeno dobi vrnjen davek, posreduje lažne podatke o pridobljenih dohodkih, stroških, predmetih, blagu ali drugih okoliščinah, ki vplivajo na ugotovitev davkov, ali kako drugače preslepi davčni organ in pridobi večjo premoženjsko korist; kdor ne prijavi dohodkov ali drugih okoliščin, pomembni za odmero davščin; kdor onemogoča ugotavljanje dejanskega davčnega stanja) predpisuje denarno kazen ali zapor od šestih mesecev do dvanajst let zopora.

inšpektor pokazal vrata, so povedali. Inšpektorji so podjetje večkrat obiskali, »vedno se je vedelo, kdaj pridejo, in takrat smo se morali skriti« ali pa so delovodje takrat nastavili delavce, pri katerih nepravilnosti ni bilo tako lahko ugotoviti. V

Marofu delajo tudi državljani Albanije, Slovaške in Madžarske, za Gashija jih je delalo preko sto, v Sloveniji pa nekaj sto, so prepričani. Eden od njih je bil v zadnjih nekaj letih zaposlen v petih podjetjih, ne da bi za to vedel.

Zoper stanodajalca (bivališče v Ložu jim je z najemno pogodbo zagotovil delodajalec, za najemnino so se odrekli regresu, so jim povedali) in prebivalce Loža ter Starega trga nimajo pripomb, šokirani so bili le, ko jim je direktor Marofa prek sindikalista sporočil, da jih noče videti niti sto metrov blizu podjetja: »Dokler smo tiho delali, smo bili v redu, ko pa zahtevamo svoje pravice, pa nas želi pregnati.« so začudeni. »Ce nam dokaže, da plačuje prispevke, se takoj vrnemo na delo. Ne delamo že več kot deset dni, pa nas še vedno ni odjavil. Odjaviti nas tudi noče, zato od države pričakujemo, da nam bo pomagala, da dobimo papirje in odidemo drugam.« so povedali in dodali: »Zahtevamo le svoje osnovne pravice, za tem, kar trdimo, pa stojimo.« Vedo, da se bodo h Gashiju težko vrnili, zavedajo pa se tudi, da nimajo veliko drugih možnosti. Ravno zato hočejo zagotovila, da pri Gashiju preživeta leta niso šla v nič vsaj pri pokojninah. Predvsem pa bi radi, da do razpleta pride čim prej.

M. B.